

WILBUR

FARAO

SMITH

Magie, mysterie en
adembenemende
spanning in het
Oude Egypte

AVONTUUR

Ook verschenen van Wilbur Smith bij Xander Uitgevers

Egypte-serie

Woestijngod (2014)
Vallei der koningen (2015)
Het koningsgraf (2015)
Magiër (2015)

Ballantyne-serie

Klauw van de valk (2014)
Furie van de valk (2014)
Triomf van de zon (2014)

Hector Cross-serie

Cirkel van het kwaad (2013)
Roofdier (2016)

Courtney-serie

Gouden leeuw (2015)

Wilbur Smith

Farao

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *Pharaoh*

Oorspronkelijke uitgever: HarperCollins Publishers (2016), 1 Londen
Bridge Street, Londen SE1 9GF

Vertaling: Textcase, Deventer

Omslagontwerp: Mecob

Omslagbeeld: Arcangel Images

Auteursfoto: Francesco Guidicini

Zetwerk: Rogier Stoel voor Textcase, Deventer

Copyright © 2016 Orion Mintaka (UK) Ltd

Copyright © 2016 voor de Nederlandse taal:

Xander Uitgevers BV, Amsterdam

Eerste druk 2016

ISBN 978 94 0160 604 2 | NUR 330

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren. Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen, dan kunt u contact opnemen met de uitgever.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Dit boek draag ik op aan mijn vrouw Mokhiniso.
Sinds de dag waarop ik je ontmoette, geef jij mijn
leven richting. Met jou zijn al mijn dagen zonnig en
de uren veel te kort. Ik ben voor altijd de jouwe en zal
je tot het einde der tijden liefhebben, Wilbur.*

Hoewel ik liever mijn eigen keel zou doorsnijden dan het openlijk toegeven, wist ik diep in mijn hart dat het eindelijk voorbij was.

Vijftig jaar geleden waren de Hyksos vanuit het wilde oosten zonder enige waarschuwing Egypte binnengevallen. Het waren wrede woestelingen zonder enige goede eigenschappen. Maar ze hadden wel iets bijzonders dat hen onoverwinnelijk maakte tijdens gevechten: een strijdwagen met een paard ervoor, iets wat wij Egyptenaren nog nooit eerder hadden gezien of waar we over hadden gehoord en dat we als iets walgelijks en afschuwelijks beschouwden.

Wij probeerden de aanvallende Hyksos te voet tegen te houden, maar ze liepen ons omver, omsingelden ons moeiteloos met hun strijdwagens en lieten een regen van pijlen op ons neerkomen. We konden niets anders dan in onze boten springen en zuidwaarts over de machtige Nijl vluchten. We manoeuvreerden onze boten over de stroomversnellingen naar de wildernis. Daar verbleven we langer dan tien jaar, verlangend naar ons thuisland.

Bij toeval was het me gelukt om een groot aantal van hun paarden te vangen en wist ik ze met ons mee te nemen. Ik ontdekte al gauw dat een paard, in plaats van afschuwelijk, juist het meest intelligente en gewillige dier is dat er bestaat. Ik bouwde mijn eigen strijdwagen, die lichter, sneller en wendbaarder was dan die van de Hyksos. Ik leerde de jongen die later Tamose, de farao van Egypte, zou worden hoe hij een bedreven menner moest zijn.

Op het juiste moment voeren we met onze vloot terug, reden we onze strijdwagens op de kust van ons eigen Egypte en vielen onze vijanden aan. We dreven hen naar de noordelijke delta. In de decennia die volgden, voerden we een constante strijd met de Hyksos.

Maar nu waren we terug bij af. Farao Tamose was een oude man, die dodelijk verwond door een Hyksos-pijl in zijn tent lag. Het Egyptische leger dunde uit en morgen zou ik tegenover het onvermijdelijke komen te staan.

Zelfs mijn onverschrokkenheid, die van wezenlijk belang was geweest tijdens het leiden van de Egyptenaren gedurende een halve eeuw van strijd, was niet langer voldoende. In het afgelopen jaar waren we twee keer achter elkaar verslagen. Beide bittere en bloedige veldslagen waren tevergeefs. De Hyksos, die het grotere deel van ons vaderland al in handen hadden, stonden op de drempel van hun laatste triomf. Ze hadden bijna heel Egypte in hun greep. Onze legioenen waren gebroken en verslagen. Hoe wanhopig ik ook probeerde om ze weer op de been te krijgen en vooruit te sturen, het leek alsof ze zich hadden neergelegd bij verlies en schande. Meer dan de helft van onze paarden was gesneuveld en wat nog overeind stond, kon nauwelijks het gewicht van een man of strijdwagen dragen. Wat de mannen zelf betreft, had ongeveer de helft verse open wonden die ze verbonden met lappen. De aantallen waren met bijna drieduizend man verminderd tijdens die twee veldslagen aan het begin van het jaar waarin we hadden gestreden en verloren. De meeste overlevenden begaven zich wankelend of hinkend weer in de strijd, met een zwaard in de ene hand en een kruk in de andere.

Toch werd het tekort aan manschappen vooral veroorzaakt door desertie in plaats van dood of door verwonding op het slagveld. De eens zo trotse legers van de farao hadden uiteindelijk de moed verloren en vluchtten weg voor de vijandelijke overmacht. Tranen van schaamte stroomden langs mijn wangen toen ik hen smeekte en dreigde met zweepslagen, dood en schande, terwijl ze langs me heen dromden naar de achterhoede. Ze luisterden niet

naar me, keken zelfs niet in mijn richting toen ze hun wapens neergooiden en zo snel mogelijk wegliepen of hinkten. De Hyksos verzamelden zich voor de poorten van Luxor. Morgen was de dag dat ik voorop zou gaan van wat bijna zeker onze laatste zwakke kans was om een bloedige slachting te voorkomen.

Terwijl de nacht over het slagveld viel, liet ik mijn schildknapen het bloed van mijn schild en harnas wassen en de deuk uit mijn helm slaan, die eerder vandaag door een Hyksos-zwaard was toegebracht. De pluim miste en was er bij dezelfde vijandige slag af gevallen. Bij de flakkerende vlam van een fakkel en in de weerspiegeling van mijn gepolijste bronzen handspiegel, bekeek ik mijn gezicht. Zoals altijd dreef het mijn treurige gedachten deels weg. Opnieuw werd ik eraan herinnerd hoe gewillig mannen waren een imago of reputatie te volgen terwijl gezond verstand waarschuwde voor een dreigende afslachting. Ik dwong mezelf te glimlachen in de spiegel en probeerde de sombere diepten in mijn ogen te negeren. Toen duwde ik de flap van de tent opzij en stapte naar buiten om mijn zeer geliefde farao te bezoeken.

Farao Tamose lag op zijn ligbed en werd verzorgd door drie van zijn artsen en zes van zijn vele zonen. In een wijde kring om hem heen stonden zijn generaals, hoge raadgevers en vijf van zijn favoriete vrouwen. Ze keken allemaal ernstig. De vrouwen huilden, want de farao lag op sterven. Eerder vandaag had hij een zeer pijnlijke verwonding opgelopen tijdens de veldslag. De schacht van een Hyksos-pijl stak nog steeds uit zijn ribben. Geen van zijn aanwezige artsen, zelfs ik niet, de meest ervaren van hen allemaal, had het lef om te proberen de scherpe pijlpunt zo dicht bij zijn hart te verwijderen. We hadden alleen de schacht in de buurt van de wond verwijderd en nu was het wachten op de onvermijdelijke afloop. Nog voordat de zon morgen hoog aan de hemel stond, zou de farao bijna zeker zijn gouden kroon aan Utteric Turo hebben overgedragen, zijn oudste zoon, die nu naast hem zat en niet al te duidelijk probeerde te laten blijken dat hij uitkeek naar het moment waarop hij heerser van Egypte werd. Utteric was een lompe en onnozele jongeman die zich niet

eens kon voorstellen dat bij de zonsondergang van morgen zijn rijk misschien niet zou langer zou bestaan. Ik zou er snel achter komen hoezeer ik me in hem had vergist.

Tamose was tegenwoordig een oude man. Ik kende zijn leeftijd bijna tot op het uur, omdat ik degene was geweest die hem als baby in deze harde wereld had geholpen. Het was een mooi verhaal dat hij mij na zijn geboorte gelijk onder plaste. Ik onderdrukte een glimlach toen ik eraan dacht hoe hij in de loop van zijn zestig jaren nooit had gearzeld om zelfs zijn minste afkeer ten opzichte van mij op dezelfde manier duidelijk te maken.

Ik liep naar hem toe en knielde neer om zijn handen te kussen. Hij leek ouder te zijn dan hij in werkelijkheid was. Hoewel hij onlangs was begonnen met het verven van zijn haar en baard, wist ik dat hij onder die helder roodbruine verf die hij gebruikte zo wit was als door zon gebleekt zeewier. In zijn gezicht lagen diepe rimpels en zijn huid was bezaaid met donkere sproeten. Onder zijn ogen zaten grote wallen; ogen waarin de tekenen van een naderende dood zeer duidelijk te zien waren.

Ik heb geen idee hoe oud ik zelf ben, maar ik ben duidelijk ouder dan de farao. Ik lijk alleen jonger. Dat komt doordat ik tot de langlevenden behoor en gezegend ben door de goden – vooral door godin Inana, de geheime naam van godin Artemis.

Hij keek me aan en sprak met pijn en moeite. Zijn stem was hees en zijn ademhaling piepte en zwoegde. ‘Tata!’ begroette hij me met de bijnaam die hij me al als kind had gegeven. ‘Ik wist dat je zou komen. Je weet altijd wanneer ik je het meest nodig heb. Zeg eens, beste oude vriend, wat gebeurt er morgen?’

‘Morgen behoort aan u en Egypte, mijn koning.’ Ik weet niet waarom ik deze woorden als antwoord koos nu ongetwijfeld al onze morgens toebehoorden aan Anubis, de god van de begravingen en de onderwereld. Maar ik hield van mijn farao en wilde dat hij zo vredig mogelijk zou sterven.

Hij glimlachte en zei niets meer, maar stak een bevende hand met trillende vingers uit. Hij pakte mijn hand vast en hield hem tegen zijn borst totdat hij in slaap viel. De artsen en zijn zonen

verlieten zijn paviljoen en ik zweer dat ik een flauwe glimlach rond de mond van Utteric zag toen hij naar buiten liep. Tot ver na middernacht zat ik bij Tamose, precies op dezelfde manier zoals ik ook bij zijn moeder had gewaakt toen zij stierf, maar uiteindelijk werd ik door de verlammeende vermoeidheid van de strijd die dag overmand. Ik bevrijdde mijn hand uit de zijne en wankelde, terwijl hij daar nog steeds met een glimlach lag, naar mijn eigen matras en viel in een diepe slaap.

Mijn schildknapen wekten me nog voordat de eerste gouden zonnestralen de aarde raakten. Gehaast trok ik mijn harnas aan en stak ik mijn zwaard in mijn riem. Toen snelde ik terug naar het koninklijke paviljoen. Op het moment dat ik opnieuw naast het bed van de farao knielde, glimlachte hij nog steeds, maar zijn handen waren koud. Hij was overleden.

‘Ik zal later om u rouwen, mijn Mem,’ beloofde ik hem, terwijl ik weer opstond, ‘maar nu moet ik gaan en nogmaals proberen mijn eed aan u en Egypte in te lossen.’

Het is de vloek van langlevenden: je overleeft alle mensen die dicht bij je staan.

De resten van onze uiteengevallen legioenen werden in de nauwe opening van de bergpas voor de gouden stad Luxor verzameld. Daar hadden we de roofzuchtige horden Hyksos de afgelopen vijfendertig wanhopige dagen tegengehouden. Rijdend in mijn strijdswagen inspecteerde ik de gehavende linies en toen ze me herkenden, kwamen degenen die het nog konden wankelend overeind. Ze bukten zich om hun gewonde kameraden omhoog te helpen en naast hen te staan in strijdformatie. Toen hielden ze allemaal, de nog gezonde en sterke mannen samen met hen die meer dood dan levend waren, hun wapens omhoog naar de dageraad en juichten me toe terwijl ik langsreed.

Een ritmische kreet weerklonk: ‘Taita! Taita! Taita!’

Ik slikte mijn tranen weg toen ik de dappere zonen van Egypte in deze verschrikkelijke omstandigheden zag. Ik dwong mezelf te glimlachen en moedigde hen aan. Ik schreeuwde naar de trouwe

jongens in de menigte die ik zo goed kende: ‘Hé, Osmen! Ik wist dat ik je nog steeds in de voorste rij zou zien!’

‘Ik ben nooit verder dan een zwaardlengte van u verwijderd, mijnheer,’ schreeuwde hij terug.

‘Lothan, jij inhalige oude leeuw. Heb je nog niet genoeg Hyksos-honden in elkaar gehakt?’

‘Zeker, maar half zoveel als u hebt gedaan, heer Tata.’ Lothan was een van mijn speciale favorieten, dus stond ik hem toe me bij mijn bijnaam te noemen. Zodra ik voorbij was gereden, verviel het gejuich opnieuw in een ijzingwekkende stilte. De mannen zakten weer op hun knieën en keken omlaag naar de bergpas waar de Hyksos-legioenen slechts op het eerste ochtendlicht wachtten om hun aanval weer te beginnen. Het slagveld om ons heen lag bezaaid met de doden van de vele lange dagen van afslachting. De zwakke wind van de ochtendschemer bracht de stank van de dood naar onze wachtplaats. Met elke ademhaling die ik nam, hing het zo dik als olie aan mijn tong en keel. Ik rochelde het op en spuugde het over de zijkant van mijn strijd-wagen, maar met elke volgende ademhaling leek het alleen maar erger en smeriger te worden.

De aaseters deden zich al te goed aan de hopen van lijken die om ons heen lagen. De gieren en kraaien zweefden in grote cirkels boven het veld. Ze doken vervolgens omlaag naar de grond om daar in een krijsende en worstelende massa met de jakhalzen en hyena’s te vechten. Ze rukten aan het rottende mensenvlees, scheurden ledematen en flarden daarvan eraf en slikten het in zijn geheel naar binnen. Ik kreeg kippenvel toen ik me voorstelde dat mij hetzelfde lot te wachten stond als ik eindelijk door de zwaarden van de Hyksos werd geveld.

Ik rilde en probeerde mijn gedachten opzij te zetten terwijl ik mijn kapiteins toeschreeuwde dat zij hun boogschutters het veld in moesten sturen om zo veel mogelijk afgeschoten pijlen bij de dode lichamen te verzamelen om hun lege pijlkokers mee te vullen.

Toen, boven het lawaai van de ruziënde dieren uit, hoorde ik de dreun van een trom door de bergpas weerklinken. Mijn mannen

hoorden het ook. De sergeanten brulden bevelen en de boogschutters haastten zich terug met de pijlen die ze hadden verzameld. De mannen in de wachtende linies kwamen overeind en gingen schouder aan schouder staan, waarbij hun schilden in elkaar haakten. Hun zwaarden en speren waren afgesplinterd en bot doordat ze zo vaak waren gebruikt, maar toch richtten ze hun wapens op de vijand. Hun bogen waren met touw bijeengebonden waar het hout was gebarsten en veel van de pijlen die ze hadden verzameld op het slagveld misten hun veren aan het uiteinde, maar van dichtbij zouden ze nog steeds goed dienstdoen. Mijn mannen waren oudgedienden en ze kenden allemaal de trucs om het beste uit beschadigde wapens en gereedschappen te halen.

In de verre opening van de bergpas verschenen in de ochtendschemer de vijandelijke legers. Op het eerste gezicht leek het door de afstand en het vroege licht alsof hun formaties waren geslonken, maar al snel werden ze groter en groter toen ze naar voren marcheerden om ons aan te vallen. De gieren gilden en krijsten en vlogen vervolgens de lucht in; de jakhalzen en andere aaseters renden weg voordat de vijand dichtbij kwam. De hele breedte van de bergpas werd gevuld met Hyksos. Het was niet de eerste keer dat ik de moed verloor. Het leek alsof zij met drie of vier keer zoveel man waren.

Maar toen ze dichterbij kwamen, zag ik dat wij hen net zo ernstig hadden toegetakeld als zij ons. De meesten waren gewond en hun verwondingen waren net als de onze verbonden met bloederige lappen. Sommigen hinkten op krukken, anderen zwalkten en wankelden, terwijl ze werden opgejaagd door hun sergeanten, van wie de meesten met zwepen van onbewerkte dierenhuid sloegen. Ik juichte toen ik zag dat zij zulke extreme maatregelen moesten nemen om hun mannen in formatie te houden. In mijn strijdswagen reed ik langs de voorste rij van mijn eigen mannen, schreeuwde hun weer bemoedigend toe en wees naar de zwepen van de Hyksos-kapiteins.

‘Mannen zoals jullie hebben geen zweep nodig om overtuigd te worden van jullie taak.’ Mijn stem klonk duidelijk boven het

ritme van de Hyksos-trommels en het gestamp van hun bronzen sandalen uit. Mijn mannen juichten me toe en schreeuwden beledigingen en honende woorden naar de naderende vijand. Ondertussen beoordeelde ik de steeds kleiner wordende afstand tussen de voorste linies van onze beide legers. Ik had maar tweeënvijftig van de driehonderdwtintig strijdwagens over waarmee ik deze veldtocht was begonnen. Vooral het verlies van onze paarden kwam hard aan. Ons enige voordeel was dat wij ons op een sterke positie bevonden, boven op de steile en ruige bergpas. Ik had deze plek met alle zorg en sluwheid die ik in de eindeloze gevechten tijdens mijn leven had geleerd, bewust uitgekozen.

De Hyksos gebruikten hun strijdwagens om hun boogschutters op eenvoudige afstand van onze linies te brengen. Ondanks ons voorbeeld hadden ze nooit de recurveboog ontwikkeld, maar halsstarrig vastgehouden aan de lange boog waarmee het onmogelijk was om een pijl zo snel en dus zo ver als onze betere wapens af te schieten. Door hen te dwingen hun strijdwagens aan het einde van de rotsige bergpas te verlaten, had ik hun de kans ontnomen om hun boogschutters snel in positie te brengen binnen bereik van onze infanterie.

Nu kwam het cruciale moment waarin ik mijn overgebleven strijdwagens moest gebruiken. Ik leidde deze divisie zelf toen we in lijn vooruit raceten en de voorhoede van de naderende Hyksos neersloegen. Door onze pijlen vanaf een afstand van zestig tot zeventig passen op hun dichte linies af te schieten, konden we bijna dertig man doden of verwonden voordat ze de kans hadden om ons aan te vallen.

Toen de tegenaanval begon, sprong ik van mijn strijdwagen en terwijl mijn menner de wagen wegreed, wrong ik mezelf in het midden van de voorste rij. Ik haakte mijn schild tussen die van mijn kameraden en hield het gericht naar de vijand.

Bijna meteen volgde het chaotische moment waarop de strijd in volle ernst losbarstte. De frontlinie van de Hyksos botste met een enorme dreun van brons tegen brons op onze voorste rijen. Met de schilden in elkaar gehaakt, duwden en drukten beide legers

tegen elkaar aan om een doorbraak van de tegenoverliggende linie te forceren. Het mondde uit in een gigantisch gevecht waarbij we allemaal verweekeld raakten in een vorm van intimiteit die meer obscene was dan welke perverse seksuele handeling dan ook. We vochten buik tegen buik en gezicht tegen gezicht. Als we gromden en schreeuwden als dieren in de bronsttijd, vloog het speeksel uit onze monden recht in het gezicht van de vijand die zich op slechts een paar centimeter afstand bevond.

We stonden te dicht op elkaar gepakt om onze lange wapens te gebruiken. We werden geplet tussen rijen bronzen schilden. Houvast verliezen betekende vallen en pijnlijk vertrapt zo niet gedood worden door de bronzen sandalen van zowel de bondgenoot als van de vijand.

Ik had zo vaak in een muur van schilden gevochten dat ik hiervoor een speciaal wapen had ontworpen. Het lange blad van het cavaleriezwaard moest goed in de schede blijven zitten en worden vervangen door een dunne dolk met een blad dat niet langer was dan een handpalm. Als beide armen vastzaten door het gedrang van geharnaste lijven en het gezicht van je vijand was maar op enkele centimeters afstand, dan kon je nog steeds gebruikmaken van dit kleine wapen en de punt van het blad in een kier van het borstharnas van de vijand steken en rechtstreeks doorstoten naar het hart.

Voor de poorten van Luxor had ik vandaag minstens tien zwart bebaarde Hyksos-bruten op deze manier gedood zonder mijn rechterhand meer dan een paar centimeter te bewegen. Het gaf me een buitensporig gevoel van voldoening om in de ogen van mijn vijand te kijken, om zijn gekwelde blik te zien terwijl mijn dolk zijn organen doorboorde en uiteindelijk zijn laatste warme ademhaling in mijn gezicht te voelen voordat hij neerviel. Van nature ben ik niet wreed of haatdragend, maar de goede god Horus weet dat mijn mensen en ik door deze barbaren genoeg hebben geleden om van elke vergelding te genieten die op ons pad komt.

Ik weet niet hoelang we in die muur van schilden vochten. Het leek een urenlange gruwelijke strijd, maar door de veranderde

positie van de genadeloze zon boven ons wist ik dat het minder dan een uur duurde voordat de Hyksos zich losmaakten van onze linies en op kleine afstand terugvielen. Beide partijen waren uitgeput door de felheid van het gevecht. We verzamelden op de smalle strook grond, hijgend als wilde beesten, drijfnat van ons eigen bloed en zweet en wankelend op onze voeten. Maar uit ervaring wist ik dat deze onderbreking van korte duur zou zijn en dat we elkaar dan weer als dolle honden zouden aanvliegen. Ik wist ook dat dit ons laatste gevecht was. Ik keek naar de mannen om me heen en zag dat ze dicht bij het einde waren. Het waren er niet meer dan twaalfhonderd. Misschien hielden ze het nog een uur vol in de schildenmuur, maar niet veel langer. Dan zou het echt over zijn. Bijna werd ik overweldigd door wanhoop.

Toen stond er plotseling iemand achter me. Hij trok aan mijn arm en schreeuwde woorden naar me die eerst nergens op sloegen. ‘Mijnheer Taita, er nadert een ander groot leger van de vijand van achteren. We zijn helemaal omsingeld. Tenzij u een manier weet om de dag te redden, zijn we verloren.’

Ik draaide me om zodat ik kon zien wie de bringer van dit slechte nieuws was. Als het waar was, dan waren we verdoemd en dubbel verdoemd. Maar de persoon die voor me stond was iemand die ik absoluut kon vertrouwen. Hij was een van de meest veelbelovende officieren in het leger van de farao. Hij had het bevel over de 101e divisie met zware strijdagens. ‘Laat me zien waar, Merab!’ beval ik hem.

‘Deze kant op, mijnheer! Ik heb een vers paard voor u.’ Hij moest hebben gezien hoe uitgeput ik was, want hij greep mijn arm en hielp me over het veld dat bezaaid lag met doden en stervenden, rondslingerende wapens en andere oorlogsuitrustingen. We bereikten het kleine groepje legionairs in onze achterhoede dat een stel nieuwe paarden voor ons gereed hield. Tegen die tijd was ik genoeg hersteld om Merabs helpende hand van me af te schudden. Ik haatte het om ook maar de kleinste tekenen van zwakte te laten zien in het bijzijn van mijn mannen.

Ik klom op een van de paarden en leidde deze kleine groep in

galop terug over de hoger gelegen richel die tussen ons en de Nijl lag. Op het hoogste punt hield ik mijn paard zo abrupt in dat het de nek boog en steigerend een rondje draaide. Ik had geen idee hoe ik mijn wanhoop onder woorden moest brengen.

Uit wat Merab me had verteld, had ik misschien drie- of vierhonderd frisse Hyksos-troepen verwacht die ons van achteren zouden aanvallen. Dat aantal zou voldoende zijn om ons lot te bezegelen. In plaats daarvan zag ik een machtig leger van letterlijk duizenden infanteriesoldaten en minstens vijfhonderd strijd-wagens en evenveel soldaten te paard, allemaal samengepakt op de oever van de Nijl aan onze kant. Ze kwamen van boord van een vloot buitenlandse oorlogsschepen die langs de oever van de rivier lag aangemeerd onder onze gouden stad Luxor.

De leidende formatie van de cavalerie was al aan land. Zodra ze onze meelijwekkende kleine troep van ongeveer twaalf man in het oog kregen, kwamen ze in galop de helling op om ons aan te vallen. Ik stond voor een hopeloos dilemma. Onze paarden waren allemaal uitgeput. Als we keerden en probeerden te vluchten voor deze prachtige en duidelijk levendige dieren, zouden ze ons al binnen honderd passen hebben ingehaald. Als we bleven staan en het gevecht aangingen, hakten ze ons neer zonder zich in het zweet te werken.

Daarna zette ik mijn wanhoop opzij en keek met een frisse blik opnieuw naar de vreemdelingen. Ik voelde een zwak spoortje van opluchting, genoeg om me weer sterk te voelen. Ze droegen geen Hyksos-helmen. Ze kwamen niet van boord van typische Hyksos-galeien.

‘Blijf staan, kapitein Merab!’ snauwde ik naar hem. ‘Ik rij die nieuwkomers tegemoet om met ze te praten.’ Voordat hij de kans kreeg om me tegen te spreken, had ik mijn zwaard uit mijn riem gepakt en, zonder het te trekken, hield ik het bij het blad omhoog in het alom bekende teken van vrede. Toen draafde ik langzaam langs de helling omlaag om de vreemde ruiters te begroeten.

Ik herinner me levendig het gevoel van onheil dat me overviel toen we elkaar naderden. Ik wist dat ik deze keer Tyche, de godin

van de voorzienigheid, te veel had gevraagd. Tot mijn verbazing blafte de leider van de bende ruiters een bevel en staken zijn mannen gehoorzaam hun zwaarden in de schede als teken van een wapenstilstand en bleven ze in dichte formatie achter hem staan.

Ik volgde hun voorbeeld en hield mijn eigen paard in. Op maar zo'n vierentwintig tot zesendertig grote passen van de leider en de groep af, keek ik hen aan. In stilte bestudeerden we elkaar gedurende de tijd die nodig is om diep adem te halen en toen deed ik het vizier van mijn gedeukte helm open om mijn gezicht te laten zien.

De leider van deze vreemde groep ruiters lachte. Het was het meest onverwachte geluid in deze beladen situatie, maar tegelijkertijd ook vreemd bekend. Ik had die lach eerder gehoord. Toch staaarde ik ruim een halve minuut naar hem voordat ik hem herkende. Hij had nu een grijze baard, maar hij was groot, gespierd en vol zelfvertrouwen. Hij was niet meer de jonge bok met de frisse en opgetogen blik die zijn plaats zocht in deze harde, onvergeeflijke wereld. Hij had zijn plaats nu duidelijk gevonden. Hij zag eruit alsof hij zeer belangrijk was en hoog bevel voerde over een enorm leger achter hem.

‘Zaras?’ vroeg ik twijfelend. ‘Dat is onmogelijk toch?’

‘De naam is veranderd, maar voor de rest ben ik nog steeds dezelfde, Taita. Alleen ben ik misschien wat ouder en ik denk wat wijzer.’

‘Je weet nog steeds wie ik ben, na al die jaren. Hoelang is het geleden?’ vroeg ik hem verwonderd.

‘Ruim dertig jaar, en ja, ik weet nog steeds wie je bent. Ik zal je nooit vergeten, ook niet als ik nog tien keer langer leef dan ik nu doe.’

Nu was het mijn beurt om te lachen. ‘Je zei dat je naam is veranderd. Onder welke naam ben je nu bekend dan, goede Zaras?’

‘Ik heb de naam Hurotas aangenomen. Mijn voormalige naam had bepaalde negatieve bijklanken,’ antwoordde hij. Ik glimlachte bij dat duidelijke understatement.

‘Dus nu heb je dezelfde naam als de koning van Laconië?’

vroeg ik. Ik had de naam eerder gehoord en het werd altijd met het grootste ontzag en respect uitgesproken.

‘Precies dezelfde,’ bevestigde hij, ‘aangezien de jonge Zaras die jij eens kende de koning is geworden die je net noemde.’

‘Je maakt een grap?’ riep ik verbaasd uit. Het leek erop dat mijn vroegere ondergeschikte hoog op de sociale ladder was geklimmen... tot de top zelfs. ‘Maar als je de waarheid spreekt, vertel me dan eens wat er is gebeurd met de zus van farao Tamose, de koninklijke prinses Tehuti, die je onder mijn verantwoordelijkheid en zorg hebt ontvoerd.’

‘Het woord dat je bedoelt, is het hof maken en niet ontvoeren. En ze is geen prinses meer.’ Hij schudde heftig zijn hoofd. ‘Ze is nu koningin, aangezien ze zo verstandig was om met me te trouwen.’

‘Is ze nog steeds de mooiste vrouw ter wereld?’ vroeg ik enigszins melancholisch.

‘In de taal van mijn koninkrijk betekent Sparta “de mooiste”. Ik heb die stad ter ere van haar vernoemd. Prinses Tehuti is dus koningin Sparta van Laconië geworden.’

‘En wat is er met de anderen gebeurd die ik ook liefhad en in gedachten heb, die je ook naar het noorden hebt meegenomen, al die jaren geleden...?’

‘Je hebt het natuurlijk over prinses Bekatha en Hui.’ Koning Hurotas draaide er niet omheen. ‘Ook zij zijn nu man en vrouw. Maar Hui is geen bescheiden kapitein meer. Hij is de hoge admiraal en de bevelvoerder van de Laconië-vloot. Dezelfde vloot die je beneden bij de rivier ziet.’ Hij wees naar de enorme rij van aangemeerde boten aan de oever van de Nijl achter hem. ‘Momenteel houdt hij toezicht op het aanmeren van wat is overgebleven van mijn leger.’

‘En waarom, koning Hurotas, ben je nu na al die jaren teruggekomen naar Egypte?’ vroeg ik.

Zijn gezichtsuitdrukking werd woest toen hij antwoordde: ‘Ik ben gekomen omdat ik in mijn hart nog steeds Egyptenaar ben. Ik hoorde van mijn spionnen dat jij in Egypte zwaar onder druk

stond en op de rand van verlies staat door de Hyksos. Deze beesten hebben ons eens zo mooie thuisland geplunderd. Ze hebben onze vrouwen en kinderen verkracht en vermoord. Onder hun slachtoffers waren mijn eigen moeder en mijn twee zusjes. Nadat ze hen hadden misbruikt, hebben ze hen levend in de brandende ruïnes van ons huis gegooid. Ze lachten terwijl ze hen zagen branden. Ik ben naar Egypte teruggekomen om hun dood te wreken en onze Egyptische bevolking te redden van hetzelfde lot. Als ik erin slaag, hoop ik een blijvend verbond te sluiten tussen onze twee landen: Egypte en Laconië.’

‘Waarom heb je drieëntwintig jaar gewacht om terug te komen?’

‘Zoals je ongetwijfeld nog wel weet, Taita, waren we de laatste keer dat we elkaar zagen niet meer dan een paar jonge weglopers op drie kleine galeien. We waren op de vlucht voor de tirannie van een farao die ons wilde scheiden van de vrouwen van wie we hielden.’

Ik knikte instemmend. Het was nu veilig om dat te doen, omdat de farao waarover hij sprak, Tamose was en die was gisteren overleden.

Koning Hurotas, die eens de jonge Zaras was geweest, ging verder: ‘We zochten een nieuw thuisland. Het kostte ons een eeuwigheid om er een te vinden en het tot een geweldige macht uit te bouwen met een leger van meer dan vijfduizend van de best vechtende mannen.’

‘Hoe heb je dat voor elkaar gekregen, hoogheid?’ vroeg ik.

‘Door wat beleefde diplomatie,’ antwoordde hij nonchalant, maar toen ik sceptisch naar hem keek, grinnikte hij en gaf toe. ‘Samen met pure legerkracht en grootse overwinningen.’ Met een gebaar van zijn hand wees hij naar het enorme leger dat aan de oostelijke oever van de Nijl onder ons aan wal kwam. ‘Als je zo’n oorlogsuitrusting hebt als je nu voor je ziet, dan hebben vreemdelingen zelden een weerwoord.’

‘Dat klinkt meer als jou,’ bevestigde ik, maar Hurotas schoof mijn opmerking opzij met een knik en een glimlach, en ging verder met zijn uitleg.

‘Ik wist dat het mijn vaderlandse plicht was om jou alle hulp en

ondersteuning te bieden die in mijn macht ligt. Ik wilde een jaar eerder komen, maar mijn marine-eenheden konden mijn leger niet aan. Ik moest meer schepen bouwen.’

‘Je bent meer dan welkom, hoogheid. Je bent precies op het juiste moment gekomen: een uur later en je was te laat geweest.’ Ik gleed van mijn paard, maar hij was me voor en sprong van zijn eigen paard, zo vlot als een man die half zijn leeftijd was, en stapte met grote passen op me af om me te begroeten. We omhelsden elkaar als broers, iets wat we in onze harten ook waren. Maar ik voelde meer dan enkel broederliefde voor hem, omdat hij me niet alleen de middelen bracht om mijn Egypte te bevrijden van deze rovende bende barbaren, maar omdat het er ook op leek dat hij mijn allerliefste Tehuti, de dochter van koningin Lostris, had teruggebracht. Moeder en dochter, van deze twee vrouwen hield ik in mijn lange leven nog het meest.

Onze omhelzing was hartelijk, maar van korte duur. Ik deed een stap achteruit en klopte Hurotas licht op zijn schouder. ‘We hebben later meer tijd om bij te praten, maar nu staan er een paar duizend Hyksos te wachten bij de bergpas die onze aandacht opeisen, die van mij en jou.’ Ik wees omhoog naar de richel en Hurotas keek geschokt, maar hij herstelde zich vrijwel meteen en grinnikte oprecht van plezier.

‘Vergeef me, oude vriend. Ik had moeten weten dat je bij mijn aankomst meteen voor groot vermaak zou zorgen. Laten we eens een kijkje nemen en een paar van de smerige Hyksos aan het zwaard rijden, wat denk je?’

Ik schudde met gespeelde afkeuring mijn hoofd. ‘Je bent altijd onstuimig geweest. Weet je nog wat de oude stier antwoordde toen de jonge stier voorstelde om op de kudde af te rennen om een paar koeien te dekken?’

‘Zeg eens wat de oude stier zei,’ vroeg hij afwachtend. Hij had mijn kleine grapjes altijd leuk gevonden, dus ik wilde hem nu niet teleurstellen.

‘De oude stier antwoordde: “Laten we daar rustig heen lopen en ze allemaal dekken.”’

Hurotas bulderde van het lachen. ‘Wat is je plan, Taita, want ik weet dat je er één hebt. Dat is namelijk altijd het geval.’

Aangezien het een eenvoudig plan was, legde ik het hem snel uit en toen draaide ik me om en sprong terug in het zadel van mijn paard. Zonder om te kijken, leidde ik Merab en mijn kleine groep ruiters terug de heuvel op. Ik wist dat ik op Hurotas, vroeger Zaras, kon rekenen om mijn aanwijzingen tot in detail uit te voeren. Zelfs nu hij een koning was, was hij slim genoeg om te weten dat mijn raad altijd de beste was.

Toen ik de heuvel over kwam, zag ik dat ik niet veel tijd meer had. De Hyksos marcheerden weer in de richting van de gedeukte en uitgeputte linies van Egypte die gereed stonden om hen te begroeten. Ik spoorde mijn paard aan tot galop en bereikte de muur van schilden een paar seconden voordat de vijand ons weer aanviel. Ik liet mijn paard gaan en pakte het bronzen schild aan dat iemand mij in handen duwde, terwijl ik mijn plaats in het midden van de voorste rij innam. Toen beukten de Hyksos weer tegen onze verzwakte linie, met een geluid als zomers onweer van brons tegen brons.

Bijna meteen werd ik meegezogen in de nachtmerrie van het gevecht waarin tijd alle betekenis verliest en elke seconde een eeuwigheid lijkt te duren. De dood drukte tegen ons aan in een duistere ziekmakende stank van terreur. Eindelijk, na wat een uur of honderd jaar leek, voelde ik de ondragelijke druk van de schilden van de Hyksos tegen onze kwetsbare frontlinie opeens minder worden. Plotseling bewogen we snel voorwaarts in plaats van struikelend naar achteren.

Het wilde geschreeuw van triomfantelijke vijandelijke oorlogskreten veranderde in doodsbanige kreten van pijn en wanhoop in de barbaarse taal van de Hyksos. Vervolgens leken de vijandelijke linies ineem te krimpen en over elkaar te vallen, zodat mijn zicht vooruit niet meer helemaal werd belemmerd.

Ik zag dat Hurotas mijn bevelen nauwkeurig had opgevolgd, precies zoals ik had verwacht. Hij had zijn mannen in twee groepen tegelijkertijd om onze flanken heen gestuurd, zodat de

Hyksos in een mooie cirkelbeweging werden ingesloten, als een school sardientjes in een visnet.

De Hyksos vochten roekeloos, veroorzaakt door wanhoop, maar mijn muur van schilden hield stevig stand en de Laconiërs van Hurotas waren fris en strijdlustig. Ze dreven de gehate vijand tegen onze frontlinie, zoals plakken rauw vlees op het hakblok van de slager werden gegooid. Het gevecht veranderde al snel in een afslachting. Uiteindelijk gooiden de overlevende Hyksos hun wapens neer en vielen op hun knieën op de grond die een modderige poel van bloed was geworden. Ze smeekten om genade, maar koning Hurotas lachte erom.

Hij schreeuwde naar hen: ‘Mijn moeder en jonge zusjes vroegen hetzelfde aan jullie vaders. Ik geef jullie het antwoord dat jullie harteloze vaders aan mijn geliefden gaven. Sterf, jullie ellendelingen, sterf!’

En toen de echo’s van hun laatste doodscreet in de stilte wegstierden, leidde koning Hurotas zijn mannen terug over het bloedige veld en sneden zij de kelen door van elke vijand die nog iets van leven in zich toonde. Ik geef toe dat ik in het heetst van de strijd mijn gewoonlijk nobele en barmhartige gevoelens opzij kon zetten en onze overwinning kon meevieren door meerdere gewonde Hyksos naar de wachtende armen van hun achterbakse god Seth te sturen. Elke keel die ik doorsneed, droeg ik op aan een van mijn beste mannen die eerder die dag op dit veld waren gesneuveld.

De nacht was gevallen en de volle maan stond hoog aan de hemel toen koning Hurotas en ik het slagveld eindelijk konden verlaten. Tijdens onze vriendschap had ik hem geleerd dat eerst alle gewonden in veiligheid moesten worden gebracht en zorg moesten krijgen, dat vervolgens het kamp rondom moest worden beveiligd en dat schildwachten moesten worden geplaatst voordat de bevelvoerders voor zichzelf konden zorgen. Het was dus ruim na middernacht toen we klaar waren met onze plicht en we over de heuvel omlaag reden naar de oever van de Nijl waar zijn vlaggenschip lag aangemeerd.